

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/1921,Promocja-wydawnictwa-Kepno-i-ziemia-kepinska-19451956-Studia-i-szkice-Kepno-21-l.html>
04.04.2026, 02:01

Promocja wydawnictwa „Kępno i ziemia kępińska 1945-1956. Studia i szkice” - Kępno, 21 lutego 2008 r.

21.02.2008

W nocy z 19 na 20 października 1945 r. miało miejsce jedno z najbardziej tragicznych wydarzeń dla mieszkańców Kępna i okolic. Do popełnionej wówczas przez funkcjonariuszy miejscowego PUBP zbrodni, ze względu na jej drastyczny charakter, przylgnęło określenie „krwawa noc kępińska”. Przez wiele lat informacje o niej były tuszowane. Świadków zastraszano, niektórych aresztowano i torturowano zmuszając do fałszywych zeznań. Ślady mordu starano się za wszelką cenę zatrzeć. Obecnie historycy starają się ujawnić prawdę nie tylko o tej zbrodni, ale również o innych ważnych wydarzeniach tego okresu.

21 lutego br. w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Kępnie (ul. Sienkiewicza 26a) odbyła się promocja wydawnictwa [„Kępno i ziemia kępińska 1945-1956. Studia i szkice”](#).

Publikacja pod redakcją dr. Jerzego Bednarka (OBUiAD IPN) i dr Joanny Żelazko (OBEP IPN w Łodzi) jest pokłosiem konferencji, zorganizowanej 29 listopada 2006 r. przez Oddział IPN w Łodzi, przy współpracy władz miejskich i powiatowych w Kępnie oraz przy zaangażowaniu Towarzystwa Miłośników Ziemi Kępińskiej i redakcji „Tygodnika Kępińskiego”. Zamieszczone w niej referaty ukazują powojenną sytuację społeczno-polityczną na Ziemi Kępińskiej oraz omawiają istotne dla regionu szczegółowe zagadnienia, m.in. organizację i funkcjonowanie lokalnego aparatu represji oraz przejawy - nie tylko zbrojnego - oporu społeczeństwa wobec narzucanego mu systemu politycznego.

Książka jest czwartym z kolei wydawnictwem oddziałowej serii wydawniczej łódzkiego IPN, uruchomionej z początkiem 2008 r. tytułami „Jan Paweł II w Łodzi”, „Stanisław Sojczyński i Konspiracyjne Wojsko Polskie”, „»Ludowa sprawiedliwość« - skazani przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi 1946-1955”.

Spotkanie promocyjne poprzedziło odsłonięcie pamiątkowej tablicy na budynku przy ul. Sienkiewicza, w którym w latach 40. znajdowało się więzienie UB: „Ku czci ofiar zbrodni Urzędu Bezpieczeństwa popełnionych w byłym więzieniu kępińskim w latach 1945-1946. Hołd oddaje społeczeństwo ziemi kępińskiej i Towarzystwo Miłośników Ziemi Kępińskiej”.

W ramach spotkania wysłuchano wystąpień m.in. redaktorów książki oraz Henryka Tyszkiewicza, prezesa Towarzystwa Miłośników Ziemi Kępińskiej, odbyła się także dyskusja.

„Z inspiracji Józefa Stalina, w dniu 20 lipca 1944 r. w Moskwie powołano Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego (PKWN), jako załączek przyszłego rządu tymczasowego. Całkowicie uzależniony od woli Sowietów, PKWN ogłosił dwa dni później, w zajęтым przez Armię Czerwoną Chełmie Lubelskim, wydrukowany w Moskwie manifest, w którym zapowiadano radykalne przeobrażenia społeczne, dalszą walkę z Niemcami oraz korzystną granicę na zachodzie. W

sprawie elementarnych wolności obywatelskich w dokumencie m.in. w podniosły sposób oświadczano: »Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, przystępując do odbudowy państwowości polskiej, deklaruje uroczyście przywrócenie wszystkich swobód demokratycznych, równości wszystkich obywateli bez różnicy rasy, wyznania i narodowości, wolności organizacji politycznych, zawodowych, prasy, sumienia«. Równocześnie, powyższa deklaracja miała wyraźne zastrzeżenie. »Demokratyczne swobody - pisano bowiem w dalszej części manifestu - nie mogą jednak służyć wrogom demokracji. Organizacje faszystowskie, jako antynarodowe, tępienie będą z całą surowością prawa«. Jak wkrótce okazało się, dla komunistów, którzy przy pomocy wojsk sowieckich przejmowali w 1945 r. władzę na ziemiach polskich, »faszystami« byli przede wszystkim polscy patrioci, którzy nie godzili się z wprowadzeniem w kraju promoskiewskiej dyktatury komunistycznej, która z deklarowaną demokracją niewiele miała wspólnego. Aby zapewnić sobie utrzymanie władzy i systematycznie eliminować »wrogów demokracji«, w ramach PKWN utworzony został, według wzorców sowieckich, Resort Bezpieczeństwa Publicznego, przemianowany z początkiem 1945 r. na Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), funkcjonujące do końca 1954 r. Rozpoczynał się tym sposobem etap historii Polski, który eufemistycznie do niedawna nazywano okresem »utrwalania władzy ludowej«, i co należy dodać, jeden z najbardziej zafałszowanych w naszej historiografii fragment dziejów. Dopiero od kilkunastu lat historycy mogą w sposób nieskrępowany poszukiwać odpowiedzi na pytania, jak »ludowa« władza narodziła się, kto naprawdę ją sprawował, jakie stosowano metody, aby ją utrzymać, jakie represje dotykały przeciwników nowego ustroju. W tym przypadku, bez utworzenia w roku 2000 Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i przejściu do jego archiwum tajnych dokumentów wytworzonych przez aparat represji »ludowej« Polski, wiedza o tamtych latach pozostawałaby w dalszy ciągu niewystarczająca. W odniesieniu do powojennych losów mieszkańców Kępna i okolic jest to zadanie szczególnie ważne. Szerszy dostęp do materiałów archiwalnych po komunistycznym aparacie represji pozwolił na dochodzenie prawdy w sprawie brutalnej zbrodni dokonanej w październiku 1945 r., przez funkcjonariuszy urzędu bezpieczeństwa publicznego na mieszkańcach miasta i powiatu. Polegała ona na bezprawnej egzekucji co najmniej siedmiu aresztowanych wcześniej osób. Najnowsze badania historyków i archiwistów Instytutu Pamięci Narodowej, jak i w dalszym ciągu prowadzone w tej sprawie śledztwo Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Łodzi, wskazują, że ofiar aparatu bezpieczeństwa w Kępnie było niestety więcej”.

(Ze wstępu)

KEPNO
I ZIEMIA KEPIŃSKA
W LATACH 1945-1956

1

2

